
Незалежний театр у соціокультурному просторі

Сергій Анатолійович Важинський

кафедра ПР та журналістики, Українська академія друкарства, м. Львів, Україна,
ORCID ID 0009-0007-8597-8882

Для цитування цієї статті:

Важинський Сергій Анатолійович. Незалежний театр у соціокультурному просторі. International Science Journal of Management, Economics & Finance. Vol. 3, No. 5, 2024, pp. 37-44. doi: 10.46299/j.isjmef.20240305.05.

Надійшла до редакції: 13 вересня 2024 р.; **Схвалено:** 30 вересня 2024 р.;

Опубліковано: 01 жовтня 2024 р.

Анотація: Сучасний незалежний театр відіграє ключову роль у соціокультурному просторі, ставлячи перед собою завдання відобразити складні соціальні, політичні та культурні реалії сучасного світу. Дана стаття досліджує значення незалежного театру у сучасному соціокультурному просторі, а також сутність та вплив незалежного театру, розглядаючи його роль у формуванні культурної ідентичності, зміцненні соціальної свідомості та сприянні політичній активізації громадян. Стаття висвітлює значення незалежного театру як простору вільного вираження думок, емоцій та ідей, що відбивають актуальні соціокультурні та політичні проблеми. Через свої постановки та творчий підхід, незалежний театр здатен викликати дискусії, спонукати до саморефлексії та змін у суспільному мисленні. Зокрема, розглядаються інноваційні методи взаємодії з глядачем, такі як інтерактивні вистави, використання технологій та альтернативні форми представлення, що сприяють глибокій емоційній та інтелектуальній взаємодії. В статті розглядаються основні принципи та цінності, що лежать в основі незалежного театру, а також інноваційні підходи та творчі методи, які він використовує для комунікації з аудиторією та враження на неї. Крім того, здійснюється порівняльний аналіз різних моделей незалежного театру у різних країнах, що допомагає краще зрозуміти різноманітність його розвитку та впливу на суспільство, а також вказують на глобальний характер цього руху та його адаптабельність до місцевих умов.

Ключові слова: Незалежний театр, соціокультурний простір, культурна ідентичність, соціальна свідомість, політична активізація, творчість, інновації, взаємодія з аудиторією, моделі театру, роль театру в суспільстві.

1. Актуальність теми

Полягає у глибокому аналізі та розумінні ролі та впливу незалежних театральних ініціатив у сучасному суспільстві. У сучасних умовах глобалізації та швидких соціокультурних змін, незалежний театр виступає важливим інструментом для вираження ідентичності, вирішення соціальних проблем, а також для розвитку культурного діалогу. Насамперед, незалежний театр є важливим засобом для відображення суспільних процесів, проблем та конфліктів. Він дозволяє піднімати гострі соціальні питання, які часто ігноруються культурними інституціями. Незалежні театри часто стають платформами для маргіналізованих голосів та альтернативних точок зору. Зокрема, у період 2014–2018 рр. на сценах українських театрів різних форм власності почала з'являтися сучасна українська драматургія, що пропонує нові теми і нових героїв, ускладнює та розширює жанрову палітру п'єс[5]. Поза тим, незалежний

театр сприяє збагаченню культурного ландшафту, додаючи до нього різноманіття форм, жанрів та стилів. Він відіграє важливу роль у формуванні багатогранної культурної ідентичності суспільства, сприяючи взаєморозумінню між різними соціальними групами та культурними традиціями.

Інноваційність та експеримент є ще однією ключовою особливістю незалежного театру. Незалежні театральні трупі часто виступають ініціаторами інновацій у театральному мистецтві. Вони експериментують з новими формами вираження, техніками та підходами, що сприяє розвитку театральної мови та розширенню її меж. Наприклад, театральний проект «Афродизіак» В. Понізова за мотивами роману Патріка Зюскінда став найдорожчим приватним театральним проектом часів незалежності та грався у приміщенні цирку[5]. Це робить незалежний театр лабораторією новаторських ідей та художніх рішень.

Економічна та організаційна незалежність незалежних театрів забезпечує їм більшу гнучкість та свободу у виборі тем, репертуару та форм роботи. Відсутність залежності від державного фінансування дозволяє їм оперативно реагувати на актуальні події та виклики сучасності. Соціальна відповідальність та активізм є також важливою складовою незалежного театру. Багато незалежних театральних проектів мають виражену соціальну спрямованість, займаються активізмом, проводять освітні програми та працюють з різними соціальними групами, що робить їх важливими гравцями у процесі соціальних змін та підвищення громадської свідомості.

Крім того, незалежний театр є важливим інструментом для розвитку креативності та культурної індустрії в цілому. Завдяки своїй творчій свободі та інноваційному підходу, він створює нові форми та жанри вистав, що сприяє розвитку сучасної культурної сцени та привертає увагу глядачів. Нарешті, у сучасних умовах незалежний театр стає важливим майданчиком для висвітлення актуальних та суперечливих тем, таких як гендерна рівність, міграційні процеси, екологічні проблеми та інші. Він допомагає привернути увагу суспільства до цих питань та стимулює обговорення шляхів їх вирішення.

Незалежний театр є не лише важливим культурним явищем, але й суттєвим інструментом для подолання соціальних, культурних та політичних викликів сучасності. Його роль у формуванні культурної ідентичності, зміцненні соціальної свідомості та політичній активізації громадян надзвичайно важлива і актуальна в сучасному світі.

2. Постановка проблеми

Незалежний театр у сучасному соціокультурному просторі стикається з низкою складних та багатогранних проблем, які потребують детального аналізу та глибокого розуміння. Однією з головних проблем є необхідність забезпечення економічної та організаційної незалежності, що дозволяє театральним колективам зберігати творчий суверенітет та свободу висловлювання. Брак державного фінансування та обмеженість ресурсів змушують незалежні театри шукати альтернативні джерела фінансування, що може впливати на їхню стабільність та можливість реалізації інноваційних проектів. Іншою важливою проблемою є визнання та підтримка незалежного театру в суспільстві. Через свою альтернативність та нетрадиційність, незалежні театри часто стикаються з нерозумінням та скептицизмом як з боку глядачів, так і з боку офіційних культурних інституцій. Це ускладнює їхню інтеграцію в культурний простір та обмежує доступ до широкої аудиторії.

Крім того, незалежний театр часто має справу з проблемами, пов'язаними з цензурою та самоцензурою. Соціально-політична тематика, яку часто піднімають незалежні театральні колективи, може викликати спротив з боку влади та інших впливових груп, що призводить до обмежень у свободі висловлювання та тиску на митців. Також важливо зазначити, що незалежний театр відіграє ключову роль у розвитку культурного плюралізму та інновацій. Однак, відсутність належної підтримки та ресурсів може гальмувати цей процес, обмежуючи

можливості для експериментів та розвитку нових форм вираження. Це створює ризик втрати культурного різноманіття та зниження якості театрального мистецтва.

Нарешті, соціальна відповідальність та активізм незалежних театрів потребують більшої уваги та підтримки. Незалежні театральні колективи часто виступають важливими гравцями у процесі соціальних змін, працюючи з маргіналізованими групами та піднімаючи важливі соціальні питання. Проте, обмеженість ресурсів та відсутність системної підтримки може обмежувати їхню діяльність та вплив.

Отже, незалежний театр у соціокультурному просторі стикається з численними викликами, які потребують комплексного підходу та підтримки з боку суспільства, держави та культурних інституцій. Розуміння та вирішення цих проблем є ключовим для забезпечення сталого розвитку незалежного театру та його внеску у культурний та соціальний прогрес.

3. Мета дослідження

Полягає в аналізі та висвітленні ролі незалежного театру у сучасному соціокультурному просторі з метою розкриття його впливу на формування культурної ідентичності, зміцнення соціальної свідомості та політичної активізації громадян.

Публікація спрямована на визначення ключових принципів та цінностей, що лежать в основі незалежного театру, а також аналізу інноваційних підходів та творчих методів, які використовуються у взаємодії з аудиторією та враження на неї. Підкреслюються актуальність та важливість розвитку незалежного театру у контексті сучасних культурних, соціальних та політичних викликів, а також шляхи подолання перешкод, що стоять на його шляху.

Результати дослідження сприятимуть кращому розумінню ролі театру у сучасному суспільстві та сприятимуть розробці стратегій підтримки та розвитку незалежної театральної сцени.

Незалежний театр – це театр приватної форми власності, діяльність якого наближена до західних моделей антрепризи. Тобто такий, у якому продюсер чи режисер збирає трупу під окремий проект, не створюючи постійного колективу. Як явище, він виник у контексті різноманітних історичних та культурних умов. Зокрема через втомленість від репертуару державних театрів, які в основному були спрямовані на класичні твори. Незалежний театр був створений як альтернатива державним театрам, щоб втамувати театральний “голод” глядачів. Байдужість до театру з боку держави та його власна низька громадянська свідомість призвели й до того, що в 1990-ті — першому десятилітті 2000-х українська сцена практично демонстративно ігнорувала сучасну драматургію, формуючи репертуар або з хрестоматійних творів світової та національної класики, або із західних бульварних комедій та мелодрам[5]. У наші дні його вплив та роль у суспільстві значно змінилися порівняно з тим, що було в минулому. Незалежний театр є важливим фактором у визначенні культурних цінностей та традицій, а також сприяє утвердженню культурної ідентичності в різних соціокультурних середовищах. Однією з ключових функцій незалежного театру є відображення та відтворення культурних особливостей та традицій. Через театральні постановки ми можемо отримати унікальну можливість поглиблено ознайомитися з різноманітними культурами та світоглядами, відчути їхню автентичність та співпережити унікальність кожного культурного середовища. Крім того, незалежний театр може відігравати важливу роль у відродженні та збереженні національних культурних традицій. Через репрезентацію місцевих легенд, обрядів та історій на сцені театру, глядачі можуть зберегти зв'язок зі своєю культурною спадщиною та сприяти її передачі майбутнім поколінням.

Поширення театральних груп та тенденцій в напрямку експериментів із формою та змістом відбувалося у різних країнах під впливом соціокультурних та політичних процесів. Це період був важливим для визначення ключових принципів незалежного театру, зокрема, театру абсурду, театру знаку, театру дійсності тощо. Варто відзначити, що незалежний театр зазвичай був пов'язаний з великими культурними центрами, такими як Париж, Лондон, Нью-

Йорк, але його вплив розповсюджувався на різні країни та регіони, сприяючи обміну ідеями та експериментам у сфері театрального мистецтва. Український театральний бум останніх років можна порівняти з активним «студійним рухом» незалежних театрів, який відбувався в Україні наприкінці 1980-х та на початку 1990-х рр. Унаслідок програми розвитку недержавних театрів, започаткованої у другій половині 80-х рр., виникли десятки нових театрів. Розрізняючись за своїми творчими концепціями та формами організації, вони аналогічно нинішнім незалежним театрам мали більше можливостей щодо вибору власного репертуару, методології, кадрів та робочої естетики. Наприкінці ХХ століття проблематику організації театральної справи досліджував І.Безгін, зокрема в роботах «Театральне мистецтво: організація і творчість», «Організаційні проблеми театру». Зокрема, він виокремлює таку класифікацію театрів - незалежні театри-студії, незалежні арт-проекти, власне незалежні театри та антрепризні театри[1]. Але сучасні реалії України в європейському контексті суттєво відрізняються. Частково проблематика незалежних театрів розглядається в працях В.Неволова в рамках роботи Українського Центру культурних досліджень[11, с.67].

Вітчизняні державні та комунальні театри мають значний авторитет та користуються любов'ю глядачів. Зокрема, 2017 рік став дуже успішним для столичних комунальних театрів. Це засвідчує звіт про виконання Комплексної міської цільової програми «Столична культура» за 2017 рік. Понад 80 прем'єр та 700 тисяч глядачів у 2017 році – це безпрецедентний успіх комунальних театрів. «Загальна ж кількість вистав – понад п'яти тисяч», – зазначила директор Департаменту культури виконавчого органу КМДА Д. Попова [7].

Зараз в Україні справжній бум незалежних театрів. Тільки у Києві, на 28 офіційних театрів, існує більше ніж 100 незалежних. У кожного з незалежних театрів своя специфіка роботи. Зазвичай основою таких театрів є продюсер і/або режисер, а актори доволі часто змінюються від вистави до вистави. Наприклад, «Театр переселенця» – документальний театр, PostPlay працює з перформансом, а Uzahvati – імерсивний театр.

Особливо треба розглянути діяльність незалежних театрів під час повномасштабного вторгнення. В лютому 2022 року припинили своє існування велика кількість колективів, але є ті, що відновили свою роботу раніше державних театрів. Це київські колективи «Театр між трьох колон», Київський театр «VERITAS», ProEnglishTheater, Театральна спільнота DSP. Вони почали працювати навесні 2022 року. Вони працювали в умовах загрози обстрілів в підвальних приміщеннях та на звичайних сценах. В той час були представлені вистави-рефлексії за творами українських поетів дисидентів. В цей час, коли люди перебували в кризовій ситуації, знаходились у стані стресу, була необхідна підтримка в художній спосіб через слово, через разом пережиті емоції. Кожне повідомлення, кожна фраза яка звучала зі сцени, повинні бути виважені, тому що вони могли мати невивірні наслідки для травмованої психіки глядача. Крім того, незважаючи на важкі умови роботи під час повномасштабного вторгнення в Україні відкриваються нові незалежні театри. Наприклад, в 2023 році відкрився новий незалежний театр - театр на Троєщині (більш відомий, як театр на Михалівській), а в 2024 році Театр драматургів і «ТРО Медіа» створили спільний проект «Театр ветеранів», у межах якого ветеранів і ветеранок навчатимуть створювати театральні тексти.

Тому, в українському театральному просторі на хвилі театального реформування завдяки появі та оновленню незалежних проектів відбулися суттєві зміни, результатом чого стала можливість говорити зі сцени про актуальні питання сьогодення, зокрема масового українського виробництва творів театального мистецтва[6].

Важливим моментом формування репертуарів незалежних театрів та антрепризи є концепція. Незалежні театри формують програми й статuti, подібно стаціонарним, орієнтуючись на цільову аудиторію та власні цілі й вектори розвитку («Дикий театр» – «Театр, що провокує»; PostPlayТеатр – перший андеграундний театр; «Театр Переселенця» – театр свідків, соціальний театр; «uzahvati» - імерсивний театр тощо). У цей же час антрепризні театри не формують репертуару в концептуальному значенні. Кількість вистав, які входять до

афіші антрепризного театру, змінюється у зв'язку з їхньою ліквідністю, а нові проекти розробляються з урахуванням потреб та інтересів аудиторії, яка за ідеальних умов повністю покриває витрати на виробництво вистави та її прокат[8].

Значна увага до розмаїття культурних ідентичностей є одним із ключових аспектів роботи незалежних театральних колективів. Вони створюють простір для виявлення, визнання та захисту різноманітних культурних традицій, мов та практик, що відображають багатство та різноманіття сучасного світу. Незалежний театр відіграє важливу роль у стимулюванні соціального обговорення, а також у формуванні світогляду та ціннісних орієнтацій глядачів.

Перш за все, незалежний театр часто виступає як майданчик для обговорення актуальних соціальних та політичних питань. Через театральні постановки висвітлюються складні теми, такі як расизм, гендерна рівність, екологічна криза тощо, та найважливіше - як спонукати глядачів до глибокого розмірковування та діалогу. Крім того, незалежний театр викликає соціальні зміни та стимулює громадську активність. Театральні постановки, що агітують за права меншин, захищають права жінок чи підтримують боротьбу за соціальну справедливість, впливають на глядачів та спонукають їх до дії та змін у своєму оточенні.

Крім того, незалежний театр відображає різноманітні соціальні погляди та досвіди, що сприяють розширенню глядацької свідомості та розумінню різноманітних поглядів на світ. Крім того, це сприяє формуванню відкритої та толерантної соціальної середовища, де кожен громадянин має можливість висловити свої думки та почуття. Поза тим, незалежний театр стає важливим каталізатором громадської участі та політичного змінення, мотивуючи глядачів до участі у громадському житті та політичному процесі.

Варто зазначити, що через театральні постановки актуалізуються політичні питання та проблеми, що стосуються суспільства. Вистави, які розкривають корупцію, недоліки політичної системи, або проблеми соціальної несправедливості, можуть викликати обговорення серед глядачів та спонукати їх до дій. Варто згадати "Механічний апельсин" за романом Ентоні Берджеса в постановці Максима Голенко в Дикому театрі (2020 р.), що висвітлював проблематику свавілля поліції та тогочасного міністра внутрішніх справ України Арсена Авакова.

Незалежні театральні колективи часто експериментують з форматами, жанрами та способами взаємодії з аудиторією, що сприяє створенню новаторських і вражаючих театральних вистав.

Один з інноваційних підходів, що використовуються незалежним театром, - це використання технологій та інтерактивних медіа. Від використання віртуальної реальності до мобільних додатків, незалежний театр активно використовує сучасні технології для залучення аудиторії та створення унікальних театральних досвідів. Загалом можна констатувати, що сучасний український незалежний театр розвивається у тенденціях світового театального мистецтва. Тож відповідний світовий досвід є сьогодні доволі корисним. Пересвідчитися у цьому можна було у березні 2018 р. на презентації бельгійського експериментального колективу CREW у Театральній лабораторії «Мистецького Арсеналу». CREW створює художню реальність на межі театру, науки та нових медіа. Це – майданчик для випробовування креативних можливостей сучасних технологій, розроблення футуристичних системи, де поєднуються нові медіа і художні концепції. І мова не лише про те, що можуть запропонувати віртуальні технології театру, а що перформативна практика може запропонувати для індустрії нових технологій. Чи можна фізично прогулятися у минулому або майбутньому? Чи можна потрапити у реальність якої насправді не існує? Чи може митець трансформувати реальність глядача і помістити його всередину образу? Цей новий досвід перенесення глядача всередину реальності фільму/вистави і є темою над якою працює творча команда CREW. За допомоги авторської розробки, що складається з окулярів віртуальної реальності, трекерів і навушників, можна досліджувати інший час, інші світи і реальності, знаходячись при цьому у фізичному русі [3].

Важливо зазначити, що однією з характерних рис незалежних театрів є спрямованість на експеримент та пошук нових форм самовираження. Буквально десять років тому майже кожна вистава незалежних театрів позиціонувалася як новаторська. Згодом, про це стали говорити набагато обережніше - лише деякі постановки визнаються у мас-медіа експериментальними. Серед таких робіт 2018 року резонансною стала «Сліпота» – спільний проект театру «Мізантроп» і Port creative hub, створений за принципами нового для України жанру, – site-specific. В мультифункціональному просторі на Подолі - Port creative hub, ставши частиною незвичної та неочікуваної вистави, поставленої за мотивами роману португальського письменника, лауреата Нобелівської премії з літератури Жозе Сарамаго, відвідувачі мали змогу відчувати, що таке максимальна концентрація сприйняття. Перебуваючи разом з артистами в абсолютній непроглядній темряві, глядачі мали можливість пережити з ними спільний досвід, виводячи дію історії поза межі сценічного простору прямо у свою уяву. «Витративши на півтори години можливість бачити, в загостреному психічному стані, глядач отримає „нове бачення” самого себе, навколишнього світу, соціальних взаємозв’язків, усталених моральних принципів. Виходячи зі сценічного простору вистави, він зможе змістити власну „точку зборки” і почати дивитися на речі під іншим кутом зору», – вважає режисер І. Мощицький [14].

Крім того, незалежний театр часто експериментує з форматами та місцями проведення вистав. Від вуличного театру до альтернативних театральних просторів, таких як сквери, парки, складські приміщення тощо, незалежні театральні колективи шукають нові способи взаємодії з аудиторією та створення неповторних театральних вражень. Наприклад, вистава Дикого театру “Кайдаші 2.0” за п’єсою Наталки Ворожбит в постановці Максима Голенка була поставлена в звичайному селі Київської області, і лише згодом була перенесена на “Сцену б”. А прем’єра вистава “Червоне, чорне і знову червоне” також в постановці Максима Голенка відбулась в Мамаєвій Слободі - просвітницькому музеї просто неба у м. Києві. Інша вистава Дикого театру - “ZOO” була проведена у Київському зоопарку, а вистава-трилер “Афродизіак” - в цирку.

У підсумку - сучасний незалежний театр є різноманітним явищем, яке охоплює широкий спектр стилів, жанрів та форматів. Від експериментальних театральних лабораторій до вуличного театру та інтерактивних перформансів, незалежні театральні колективи пропонують аудиторії різноманітні та інноваційні способи взаємодії з мистецтвом. Проте, незважаючи на свою творчу різноманітність, незалежний театр зіштовхується з численними викликами та обмеженнями. Один з головних викликів полягає у фінансуванні та фінансовій стійкості. Брак державної підтримки та обмежені бюджети унеможливають багатьом незалежним театральним колективам розвиток та виконання амбітних проектів. Зокрема, Ярослава Кравченко - засновниця «Дикого театру», зазначає що не може «знайти бюджетну схему, щоб театр заробляв достатньо. Мені хочеться платити хороші гонорари. Того, що ми заробляємо, недостатньо для нових прем’єр. Щоб була гідна оплата, вистави потрібно грати 10 разів на місяць, а це – фізично неможливо». Крім того, Ярослава Кравченко наголошує, що «у нас є система державних і незалежних театрів. Бюджетні гроші йдуть виключно на державні театри. Але при цьому є глядачі – і їх багато, – які ходять в незалежні театри. Це означає, що держтеатри не в повному обсязі задовольняють їхні культурні потреби. А ще це означає, що десь державний сектор не допрацьовує, тому що держтеатр, який фінансується коштом глядачів, не дає цим глядачам того, що їм потрібно. Саме тому вони йдуть до нас. Відповідно, якщо ми виробляємо 20% контенту, якого не вистачає, значить, ми виконуємо функцію, яку мають виконувати держтеатри. Різниця в тому, що ми робимо все за свої ресурси, платимо гроші державі і ці ж гроші йдуть на фінансування державних інституцій».

Звісно, незалежні театри часто стикаються з проблемами доступу до інфраструктури та ресурсів. Відсутність сучасних театральних приміщень, технічного обладнання та нестабільні умови праці можуть ускладнювати процес створення та показу вистав. Іншим важливим викликом є підтримка та залучення аудиторії. Зміни у суспільних уподобаннях та споживчих

звичках можуть призвести до зменшення інтересу глядачів до театральних вистав та переключення їхньої уваги на інші форми розваг та розвитку.

4. Висновки

Незалежний театр відіграє важливу роль у формуванні та відтворенні культурної ідентичності. Через вистави, які відображають та висвітлюють культурні традиції, незалежний театр сприяє збереженню культурної спадщини та розвитку культурного різноманіття. Поза тим, незалежний театр є майданчиком для експериментів та новаторських підходів у театральному мистецтві. Від використання нових технологій до експериментів з форматами та жанрами, незалежний театр сприяє розвитку театрального мистецтва та його адаптації до сучасних реалій. А театральні вистави можуть викликати соціальне обговорення та свідомість щодо актуальних соціальних проблем. Незалежний театр може стати катализатором громадської участі та активізувати громадян у політичному процесі.

Загальним висновком дослідження є те, що незалежний театр є важливим елементом сучасної культурної та соціальної сфери. Його вплив на формування культурної ідентичності, активізацію громадян у громадському та політичному житті, а також його інноваційність та творчість роблять його невід'ємною складовою сучасного суспільства. Загалом, дослідження підкреслює важливість незалежного театру як культурного явища та його потенціал для впливу на суспільство та культурне життя.

Проте, необхідно враховувати, що незалежний театр стикається з різними викликами та обмеженнями, такими як фінансові труднощі, доступ до ресурсів та інфраструктури, а також конкуренція з іншими формами розваг та розвитку. Тому важливо продовжувати підтримувати та розвивати незалежний театр, забезпечуючи йому необхідні ресурси та підтримку для його подальшого розвитку.

Список літератури:

- 1) Безгін І. Д. Організаційні проблеми театру. Київ: Компас, 1993. 423 с.
- 2) Безгін І. Д. Театр і глядач в сучасній соціокультурній реальності. Київ: Наука, 2002. 336 с.
- 3) Бельгійській інноваційний VR-театр CREW [Електронний ресурс] / Інформація. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://artarsenal.in.ua/laboratory/proekt/belgijskij-innovatsijnyj-vr-teatr-crew/>
- 4) Бурнашов І. Сучасні виміри українського театру. [Електронний ресурс] / Інформація. – Текст. дані. – Режим доступу: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2020/Teatr.pdf
- 5) Васильєв С., Чужина І., Соколенко Н., Салата О., Тукалевська О., Жила В. Український театр: шлях до себе. Здобутки, виклики, проблеми. К., 2018. 145 с.
- 6) Головненко А. М. Контурна карта актуального театру. Український тиждень. 2017. № 24 (500). 15 червня. С. 44–47
- 7) Груздев С. За минулий рік комунальні театри столиці дали понад 80 прем'єр [Електронний ресурс] / Інформація. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://glavcom.ua/kyiv/news/za-minuliy-rik-komunalni-teatri-stolici-dali-ponad-80-premjer--472232.html>
- 8) Ленглі С. Театральний менеджмент і продюсерство: американський досвід. Київ : ВВП «Компас», 2000. 639 с.
- 9) Лягушенко Андрій Український театр. Видатні діячі та менеджмент. Київ : Мистецтво 2021. 495 с.

10) Медведєва А., Муравін Р. Сценічне мистецтво в період соціокультурних трансформацій. Педагогічна освіта: теорія та практика: Зб. наук. праць. Випуск 26 (1). Частина 2. 2019. С. 128-136.

11) Неволод В.В. Регіональні традиції і творча ініціатива в динаміці розвитку сучасного українського мистецтва. [Електронний ресурс] / Інформація. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://uccs.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/tradcult2016.pdf>

12) Фоменко О. Громадськість та культура: соціокультурний аспект. Київ: Видавництво "Слово". 2018. 308 с.

13) Matthew Reason. "Independent Theatre in Contemporary Europe: Structures. Cultural Policy. 2018. pp. 288-314.

14) Port creative hub запрошує глядачів долучитися до вистави у повній темряві [Електронний ресурс] / Інформація. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://artukraine.com.ua/n/port-sreative-hub-zaproshuye-glyadachiv-doluchitisya-do-vistavi-u-povniy-temryavi/>.

15) Sarah Johnson. The Role of Independent. Theaters in Contemporary Society. Theatre Journal. 2020. pp. 5-14.

Independent theater in the socio-cultural space

Serhii Vazhynskyi

Department of PR and Journalism, Ukrainian Academy of Printing, Lviv, Ukraine
ORCID 0009-0007-8597-8882

Abstract: Contemporary independent theater plays a key role in the socio-cultural space, aiming to reflect the complex social, political and cultural realities of the modern world. This article explores the significance of independent theater in the contemporary socio-cultural space, as well as the essence and impact of independent theater, considering its role in shaping cultural identity, strengthening social consciousness, and promoting political activism. The article highlights the importance of independent theater as a space for the free expression of thoughts, emotions, and ideas that reflect current socio-cultural and political issues. Through its productions and creative approach, independent theater is able to provoke discussions, encourage self-reflection and change public thinking. In particular, innovative methods of interaction with the audience, such as interactive performances, the use of technology and alternative forms of presentation that promote deep emotional and intellectual interaction, are considered. The article examines the basic principles and values that underlie independent theater, as well as the innovative approaches and creative methods it uses to communicate with and impress audiences. In addition, a comparative analysis of different models of independent theater in different countries is carried out, which helps to better understand the diversity of its development and impact on society, as well as indicates the global nature of this movement and its adaptability to local conditions.

Key words: Independent theater, socio-cultural space, cultural identity, social consciousness, political activism, creativity, innovation, interaction with the audience, theater models, the role of theater in society.
